

BARNDOM,
UTBILDNING OCH
SAMHÄLLE

**Examensarbete i fördjupningsämnet
fritidspedagogik**

15 högskolepoäng, grundnivå

**Samverkan och kommunikation kring det
gemensamma uppdraget**

*Collaboration and communication regarding the
shared assignment*

Pierre Svensson

Pontus Eriksson

Grundlärarexamen med inriktning mot
arbete i fritidshem, 180hp

Datum för slutseminarium (2020-06-03)

Examinator: Åse Piltz

Handledare: Jonas Qvarsebo

Förord

Författarna till detta examensarbete är Pierre Svensson och Pontus Eriksson som en del av vår utbildning till grundlärare med inriktning mot fritidshem. Vi har under arbetets gång hjälpts åt under alla delar av arbetet. Vi upplever att samarbetet har fungerat väldigt bra under arbetsprocessen. Vi båda har upplevt att det har varit intressant att undersöka det gemensamma uppdraget och hur det tolkas av olika aktörer i skola och fritidshem.

I detta förord vill vi tacka samtliga deltagare i studien, utan deras deltagande hade studien inte varit möjlig. Vi vill även tacka vår handledare Jonas Qvarsebo för stöttning och handledning under detta examensarbete.

Pierre Svensson och Pontus Eriksson

Abstract

Examensarbets syfte är att undersöka hur kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget för skola och fritidshem uppfattas av de olika aktörerna i de båda verksamheterna. I examensarbetet undersöks även vilka eventuella möjligheter och hinder de olika aktörerna upplever kring sitt gemensamma uppdrag. För att besvara syftet och frågeställningarna gjordes totalt sex intervjuer med rektorer, fritidspedagoger och klasslärare. Med hjälp av begrepp från Pierre Bourdieus sociologiska teorier har vi analyserat resultatet från dessa intervjuer för att synliggöra hur kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget för skola och fritidshem uppfattas av de olika aktörerna inom de båda verksamheterna samt belysa de eventuella hinder och möjligheter de upplever i relation till detta. Resultatet och analysen av den insamlade empirin tyder på att kommunikation är en avgörande del för en fungerande samverkan mellan aktörer i de båda verksamheterna och att samverkan är en förutsättning för att arbeta för det gemensamma uppdraget, en helhet för elevernas lärande.

Nyckelord: Fritidshem, kommunikation, samverkan, skola

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
2 Syfte	7
2.1 Frågeställning	7
3 Forskningsöversikt	8
4 Teoretiskt perspektiv	12
4.1 Sociologiska begrepp.....	12
4.1.1 Fältbegreppet	12
4.1.2 Kapitalbegreppet.....	13
4.1.3 Habitusbegreppet.....	13
5 Metod	15
5.1 Metodval och metoddiskussion	15
5.2 Urval	16
5.3 Genomförande	16
5.4 Etiska överväganden:.....	17
6 Resultat och analys	19
6.1 Resultat av intervjuer.....	19
6.1.1 Uppfattning av kommunikation och samverkan.....	19
6.1.2 Helhetsperspektiv på lärande.....	22
6.1.3 Upplevda hinder och möjligheter	23
7 Diskussion	26
7.1 Resultatdiskussion	26
7.2 Metoddiskussion.....	28
7.3 Studiens relevans för yrket	28
7.4 Förslag till framtida forskning.....	29
8 Källförteckning	30
9 Bilaga 1	32
9.1 Intervjuguide.....	32

1 Inledning

Skola och fritidshem har delvis olika uppdrag. Men de har också ett gemensamt uppdrag, att skapa en helhet för lärande och utveckling för eleverna. Det gemensamma uppdraget för skola och fritidshem utgörs av kapitel 1 och 2 i läroplanen (Skolverket, 2019). Enligt läroplanen ska de olika verksamheterna inom skolsystemet samverka för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv genom utbyte av kunskaper, erfarenheter och information för att skapa sammanhang och kontinuitet i elevernas utveckling och lärande (Skolverket, 2019 s. 14). För att denna samverkan ska kunna ske krävs en fungerande kommunikation mellan de olika aktörerna i skolsystemet, detta gäller exempelvis tematiskt arbete och gemensam planering.

I en rapport från Skolinspektionen (2018) konstateras det att utbildningen bör ses mer ur ett helhetsperspektiv i skolans utvecklingsarbete snarare än delas in i delar som undervisning, värdegrundsarbete, särskilt stöd och studiero. Med detta i åtanke menar vi att en fungerande kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget skulle kunna ses som en av de mest avgörande delarna i arbetet för att skapa en helhet för elevernas lärande.

Perselli och Hörnell (2019) beskriver i sin studie kommunikation mellan de olika aktörerna i skola och fritidshem ”som en röd tråd vilken knyter samman fritidspedagogen och läraren i deras gemensamma arbete med eleverna” (Perselli & Hörnell, 2019 s. 70). Detta examensarbete ämnar att undersöka hur de olika aktörerna inom skola och fritidshem uppfattar denna kommunikation och samverkan kring sitt gemensamma uppdrag. Vi vill även i denna studie försöka belysa olika perspektiv på eventuella möjligheter och hinder som kan uppstå i kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget för skola och fritidshem.

2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur de olika aktörerna i skola och fritidshem uppfattar kommunikation och samverkan kring sitt gemensamma uppdrag. Särskilt ämnar denna studie att uppmärksamma eventuella hinder och möjligheter de olika aktörerna i skola och fritidshem upplever kring det gemensamma uppdraget.

2.1 Frågeställningar

Denna studie ämnar belysa och besvara följande forskningsfrågor:

Hur tolkas det gemensamma uppdraget av de olika aktörerna i skola och fritidshem?

Hur ser de på kommunikation och samverkan kring sitt gemensamma uppdrag?

Vilka möjligheter och hinder upplever de i kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget?

3 Forskningsöversikt

Under denna del lyfter vi nationell och internationell forskning som har relevans för denna studies syfte, att undersöka hur de olika aktörerna i skola och fritidshem uppfattar kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget. Det gemensamma uppdraget handlar om att de olika aktörerna i skola och fritidshem tillsammans ska skapa en helhet för elevernas lärande och utveckling. Samverkan och kommunikation utgör en slags grundförutsättning för att detta ska vara möjligt att uppnå.

Birgit Andersson (2013) lyfter i sin avhandling en utökning av fritidspedagogers arbetsområde, specifikt under skoldagen. Hon menar att det inte är helt ovanligt att fritidspedagogerna ses som resurser för klasslärarna och används för att arbeta med elever med särskilda behov under skoldagen. Vidare lyfter hon att många av informanterna i hennes studie ofta leder verksamhet under skoldagen för att möjliggöra halvklassundervisning för klassläraren. Andersson (2013) lyfter ett fall med en skola där fritidspedagogerna en gång i veckan bedriver undervisning utomhus i ämnen som natur, teknik, matematik och värdegrundsfrågor. Denna form av undervisning syftar enligt Andersson (2013) till att ge eleverna undervisning som präglas av fritidspedagogik i en mer formell form än den undervisning som bedrivs i fritidshemmet.

Ann-Katrin Perselli och Assar Hörnell (2019) lyfter samverkansuppdraget och ger exempel på hur det kan se ut i praktiken. En form av samverkan mellan klasslärare och fritidspedagoger är när en fritidspedagog är knuten till en klass. Perselli och Hörnell (2019) menar att denna form av samverkan utgörs av ett utbyte av kunskaper och ett samspel mellan lärarens och fritidspedagogens kompetenser för att skapa en helhet för elevernas lärande och utveckling. Planeringen och utformningen av verksamheten bör därför enligt Perselli och Hörnell (2019) ske gemensamt mellan läraren och fritidspedagogen för att kunna dra nytta av varandras kompetenser. Kommunikationen beskrivs ”som en röd tråd som knyter samman fritidspedagogen och läraren i deras gemensamma arbete med eleverna” (Perselli & Hörnell, 2019 s.70). Vidare beskriver Perselli och Hörnell planeringsmöten som mycket viktiga för att fritidspedagoger ska ha möjlighet att komplettera skolan, de menar att fritidspedagogernas kompetens behöver utnyttjas mer under skoldagen och planeringsmöten är ett viktigt verktyg för att arbeta för detta. Att arbeta som resurs i klassrummet och bistå med rastverksamhet är arbetsuppgifter som Perselli och Hörnell (2019) beskriver som vanliga men som många fritidspedagoger har blandade känslor inför, vidare tar de upp arbetsuppgifter som undervisning

i ämnen som inte vanligtvis ses som skolspecifika, exempelvis social kompetens vilket ofta kopplas till fritidspedagogisk undervisning.

Björn Haglund (2009) tar upp svenska fritidshem i relation till afterschool-programs i USA och lyfter likheter och skillnader mellan dessa verksamheter. I forskning kring afterschool-programs finns det enligt Haglund (2009) en tendens att främja aktiviteter kopplade till skolans akademiska aspekt och att aktiviteterna i afterschool-programs utvecklar elevernas förmåga att ta till sig kunskap och nya kompetenser. I relation till svenska fritidshem där grunden utgörs av att ge eleverna en meningsfull fritid menar Haglund (2009) att eleverna både bör erbjudas aktiviteter som kompletterar skolan men även kan skiljas från skolan och hemmet. Aktiviteterna i fritidshemmet bör även utgå från elevernas intressen, behov och dagsform för att skapa en meningsfull fritid, detta är även beroende av att miljön på fritidshemmet är trygg, inbjudande och inkluderande (Haglund, 2009). Likheter med afterschool-programs och svenska fritidshem menar Haglund (2009) kan återfinnas i en övergång från en omsorgsdiskurs till en kunskapsdiskurs och att fokus idag har skiftat mer till att främja förmågor som kan kopplas till skolan och en bredare syn på kunskap där social kompetens betonas mer (Haglund, 2009 s. 28).

Andrea Nolan och Tebeje Molla (2018) lyfter två aspekter av kollegialt lärande: respekt och att dela med sig. Respekt knyter Nolan och Molla (2018) till erkänsla, en form av *symboliskt kapital* och menar att en ömsesidig respekt mellan kollegor utgör grunden för hur samarbetet och samspelet mellan individerna kommer att se ut. Vidare menar Nolan och Molla (2018) att först när en relation byggd på respekt existerar mellan kollegorna kan fokus läggas på att dela med sig av kunskap och erfarenheter för att utvecklas tillsammans. Känslan av ömsesidig respekt som Nolan och Molla (2018) menar utgör grunden för samverkan och samspel på arbetsplatsen öppnar upp för konstruktiva dialoger och gemensam utveckling genom ett utbyte av erfarenheter och kunskap. De skriver även att denna form av kollegiala relationer skapar tillit, trygghet och öppenhet som möjliggör inte bara ett utbyte av kunskap och erfarenheter men även skapar en miljö där frågor och nyfikenhet uppmuntras vilket leder till gemensam utveckling.

Kjell Granström och Rolf Lander (2000) skriver om två förhållningssätt till samverkan med kollegor. ”*Kritisk samverkan* handlar om att man ofta ber kollegor titta på ens eget arbete för att få synpunkter [och] *autonom samverkan* innebär att det är lätt att få tillgång till kollegornas synpunkter på undervisning och att man själv kan fråga dem när man kört fast[...]” (Granström & Lander, 2000 s. 79). Dessa olika förhållningssätt är relevanta för denna studie då vi talar om kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget för skola och fritidshem och

hur detta fenomen uppfattas av de olika aktörerna i de båda verksamheterna. Granström och Lander (2000) menar att det vanligast förekommande är en bra autonom samverkan med inslag av kritisk samverkan och de drar slutsatsen att den kritiska samverkan utvecklas ur den autonoma samverkan. De skriver att autonom samverkan är en förutsättning för kritisk samverkan, och en hälsosam balans mellan dessa förhållningssätt leder till ”*professionellt växande*”, dock upplever endast var fjärde lärare i deras studie denna balans (Granström & Lander, 2000 s. 80).

Ann Ludvigsson skriver i sin avhandling *Samproducerat ledarskap – hur rektorer och lärare formar ledarskap i skolans vardagsarbete* (2009) om kommunikation mellan rektor och övrig personal på skolan. Hon menar att rektorns uppgift är att skapa en fördjupad förståelse för uppdraget både hos sig själv och hos övrig personal på skolan, utforma en vision om skolans utveckling och sedan kommunicera denna till personalen på skolan (Ludvigsson, 2009 s. 18). Hon skriver även om lärare och kommunikation och menar att faktorer som verksamhetstillhörighet, dvs. vilken verksamhet aktörerna i sammanhanget tillhör kan upplevas som ett hinder som lärare ofta inte träder över och att detta leder till en brist på övergripande kommunikation och samverkan på skolor (Ludvigsson, 2009 s. 28). I relation till syftet med detta examensarbete är detta högst relevant, då vi undersöker hur både lärare, rektorer och fritidshemspersonal uppfattar kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget.

Sammanfattningsvis har den tidigare forskningen undersökt fritidspedagogernas roll under skoldagen, relationen mellan kollegor, övergången från en omsorgsdiskurs till en kunskapsdiskurs, olika former av samverkan och relationen mellan kollegor i olika yrkesroller. Hinder som verkar ha uppmärksammats är brist på kommunikation och planeringstid tillsammans för lärare och fritidspedagoger vilket verkar påverka samverkan mellan aktörerna i skola och fritidshem. Vidare verkar social kompetens ha kommit att få ett stort värde i samhället genom den övergång från omsorgsdiskurs till kunskapsdiskurs och implementeringen av detta i skola och fritidshem verkar ha ställt nya krav på utformningen av undervisningen och samverkan mellan aktörerna i de båda verksamheterna. Vår studie bidrar till detta område genom att ge en inblick i hur samverkan och kommunikation kring det gemensamma uppdraget kan tolkas av aktörer i skola och fritidshem samt påvisa vilka hinder som kan uppfattas av de olika aktörerna.

4 Teoretiskt perspektiv

I följande del tar vi upp de teoretiska begrepp som vi kommer att använda oss av i analysen av hur de olika aktörerna i skola och fritidshem uppfattar samverkan och kommunikation kring det gemensamma uppdraget. För att kunna analysera vårt empiriska material har vi valt att använda oss av en sociologisk begreppsapparat som presenteras i denna del.

4.1 Sociologiska begrepp

Som en teoretisk utgångspunkt för analysen har vi valt att utgå från en sociologisk begreppsapparat. Vi har inspirerats av Birgit Andersson och hennes avhandling *Nya fritidspedagoger – i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer* (2013), specifikt hennes tolkning av Bourdieus sociologiska begreppsapparat. Vi ser det som lämpligt för studien att på liknande vis som Andersson använda oss av denna begreppsapparat för att tolka och förstå vår empiri. För att förstå begreppen används Carina Carlheds text *Fält, habitus och kapital som kompletterande redskap i professionsforskning* (2011). Utöver detta använder vi oss av Donald Broadys artikel *En illa vald titel – noteringar till 2008 års utgåva på svenska av Pierre Bourdieu och Jean-Claude Passeron, Reproduktionen* (2008) samt Andrea Nolan och Tebeje Mollas artikel *Teacher professional learning as a social practice: an Australian case* (2018) för att ytterligare förstå och förklara begreppen.

Begrepp som *doxa*, *fält*, *kapital* och *habitus* kommer att användas och dessa begrepp måste ställas i relation till varandra för att kunna förstås och användas. Doxa fungerar som en slags social struktur inom ett givet fält, det sociala sammanhanget och fungerar som normer för vad som anses naturligt och inte samt vad som anses acceptabelt och vad som anses opassande (Carlhed, 2011). Habitus kan beskrivas som något som inte lärs in medvetet utan hellre något som utvecklas över tid genom socialisation, utbildning och kultur. Kapital kan ses som värden, resurser och tillgångar inom det givna fältet, såväl symboliska som reella (Andersson, 2013).

4.1.1 Fältbegreppet

Fält är nära kopplat till begrepp som doxa, kapital och habitus och alla dessa begrepp måste som tidigare nämnt ställas i relation till varandra för att förstås. Carlhed (2011) menar att ett fält kan ses som den sociala arena där doxa styr och doxa är uppbyggd av symboliska och kulturella värderingar och maktförhållanden. ”Ett fält uppstår då symboliska eller materiella

tillgångar som är gemensamma för individer eller grupper finns att strida om” (Andersson, 2013 s. 31). Ett socialt fält ses som ett område under förändring där aktörerna inom fältet strider om något gemensamt (Broady, 2008), i fallet med denna uppsats kan exempelvis arbetsplatsen ses som det sociala fältet. Enligt Broady (2008) kan fältet ses som ett verktyg för fördelningen av kapital. Nolan och Molla (2018) menar att fältet är ett system av sociala relationer som möjliggör mänskligt agerande och att varje fält i sig har normer som formar praktiken inom fältet och sätter värdet på vilken form av kapital som är åtråvärt. Begreppet fält kommer i vår studie att användas för att tolka och förstå arbetsplatsens roll i de olika aktörernas uppfattning av kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget.

4.1.2 Kapitalbegreppet

Enligt Carlhed (2011) påverkas individens position i relation till andra aktörer inom fältet av de sociala och materiella tillgångar som individen förvärvat, dessa tillgångar benämns med begreppet kapital. Vidare lyfter Carlhed (2011) olika former av kapital och allra mest intressant för denna studie är kulturellt kapital som definieras av samhällets värderingar för vad som är eftersträvansvärt och symboliskt kapital som får sitt värde från vad som anses legitimt inom fältet. Andersson (2013) menar att symboliskt kapital kan ses som ett förhållande mellan att exempelvis vissa människor eller yrkesroller ses som betydande men att det behövs en marknad som tillskriver dem sitt värde. Kapitalet för en grupp aktörer måste analyseras i relation till det givna fältet samt övriga aktörer inom fältet, enligt Carlhed (2011) möjliggör detta att fånga in sociala grupper inom fältet på ett bredare sätt än enbart klassgrupperingar. För denna studie blir detta relevant i frågan om de olika aktörernas kapital både som individer och som grupp och hur de står i relation till varandra i kommunikationen och samverkan kring det gemensamma uppdraget. Begreppen symboliskt kapital och kulturellt kapital kommer i denna studie att användas för att synliggöra och förstå hur de olika aktörerna uppfattar sin yrkesroll i relation till varandra.

4.1.3 Habitusbegreppet

Habitus kan ses som ett system av dispositioner som individer bär med sig och som utgörs av tidigare erfarenheter och upplevelser som präglar deras sätt att tänka och handla i sociala sammanhang (Broady, 2008). Habitus kan tillskrivas såväl individen som gruppen, exempelvis aktörer i samma yrkesroll (Andersson, 2013). Enligt Carlhed (2011) kan habitus tolkas som individens eller gruppens historia som de bär med sig och som påverkar deras handlingar

genom vad hon kallar praktiskt förnuft. De olika aktörerna har både som individer och som grupp olika sätt att tänka och tolka världen, habitus och detta påverkar även hur de tolkar sina egna uppfattningar av styrning, samverkan och kommunikation mellan skola och fritidshem (Andersson, 2013). I relation till studiens syfte kommer habitus fungera som ett tankeverktyg för att försöka förstå informanternas sätt att tänka kring kommunikation och samverkan.

5 Metod

I denna del redogör vi för den kvalitativa metod vi använt och motiverar den. Vårt urval kommer därefter att diskuteras. Sedan följer en redogörelse för hur studien har genomförts. Slutligen tar vi upp de forskningsetiska principerna och hur vi förhållit oss till dessa i arbetet med denna studie.

5.1 Metodval och metoddiskussion

För att komma åt den typ av empiri som är relevant för denna studie krävs en kvalitativ metod. Vad är kvalitativ metod? ”Kvalitativ metod intresserar sig för meningar, eller innebörder, snarare än för statistiskt verifierbara samband.” (Alvehus, 2013 s. 20). Alvehus (2013) menar att kvalitativ metod går på djupet inom fenomenet på ett annat sätt än kvantitativ metod gör och att det är individens uppfattningar, upplevelser och erfarenheter som står i fokus. Kvalitativ metod för insamling av data sker oftast i form av intervjuer eller observationer (Brinkkjær & Høyen, 2013).

För att kunna undersöka hur kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget uppfattas av olika aktörerna i skola och fritidshem har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod i form av intervjuer, då det är individernas egna upplevelser vi intresserar oss för i denna studie. Enligt Halvorsen (1992) lämpar sig denna metod för att studera händelser eller fenomen efter de inträffat. Då vi inte själva kunnat uppleva fenomenet agerar intervjuerna som en brygga mellan informanternas upplevelser och studien. Då vi i denna studie intresserar oss för individernas egna upplevelser krävs det en viss flexibilitet i metoden som ger utrymme för ett samspel mellan forskare och deltagare. Christoffersen och Johannessen (2015) knyter kvalitativ metod till flexibilitet och menar att den relation som skapas mellan forskare och deltagare inte är lika formell som vid tillämpandet av en kvantitativ metod. Vidare menar Christoffersen och Johannessen (2015) att forskarens möjligheter att forma intervjun med följdfrågor även ställer krav på forskaren att vara förberedd och kompetent att ställa relevanta följdfrågor och tolka svaren i nuet. Genom att vara förberedda och väl inlästa på ämnet för intervjuerna har vi kunnat ta vara på möjligheten att få ut tillfredsställande mängd material från våra intervjuer. Vårt val att enbart inrikta oss på intervjuer kom till liv genom att vi vägde fördelar och nackdelar med att använda oss av vad Alvehus (2013) kallar för triangulering, att använda flera metoder för att skapa en bredare bild av fenomenet. Alvehus (2013) lyfter vissa

farhågor med denna typ av metod, exempelvis att materialet blir svårare att specificera och analysera då de olika metoderna för insamling av empiriskt material kan peka åt olika håll och ge olika bild av fenomenet i fråga. Detta kan vara användbart i vissa typer av studier men det var inte önskvärt för oss i just denna studie, dels på grund av tidsbegränsning men även för att kunna förhålla oss till och besvara våra frågeställningar.

5.2 Urval

Urvalet i denna studie har gjorts baserat på vad Halvorsen (1992) kallar för ett strategiskt urval, vilket innebär att välja ut informanter i syfte att få ett så stort kvalitativt innehåll som möjligt när man som i fallet med denna studie inte lägger stor vikt vid representativitet utan intresserar sig mer för individernas upplevelser. Däremot har vi delvis använt oss av vad Alvehus (2013) kallar för ett bekvämlighetsurval vilket innebär att man gör sitt urval utifrån vilka deltagare som är tillgängliga. Då vi har använt oss av tidigare kontakter inom skolvärlden för vårt urval klassar vi vårt urval som dels bekvämlighets- men även strategiskt urval. Alvehus (2013) tar även upp strategiska urval och menar att denna typ av urval kan användas för att granska en miljö man redan på förhand känner till, och som tidigare nämnt bygger vårt urval på tidigare kontakter inom skolvärlden. Då vi båda tidigare har arbetat inom skolvärlden lämpade sig denna form av urval för att granska fenomenet kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget, i en miljö vi på förhand känner till. De aktörer som har intervjuats är fritidspedagoger, lärare och rektorer. Skolorna som deltagit i denna studie är grundskolor med elever i förskoleklass upp till årskurs 6. Enligt Halvorsen (1992) lämpar sig ett strategiskt urval väldigt bra för studier med färre deltagare. Utifrån detta valde vi att göra ett urval som bestod av två rektorer, två fritidspedagoger och två klasslärare från två skolor i olika kommuner i södra Sverige.

5.3 Genomförande

Inledningsvis gjorde vi en intressekoll bland tidigare kontakter inom skola och fritidshem, när vi fått tillräckligt många deltagare sammanställde vi vår intervjuguide. För att undersökningen skulle gå till på ett etiskt korrekt vis skickades samtyckesblanketter ut till våra informanter med information om studiens syfte och innehåll, tillsammans med vår intervjuguide (Bilaga 1). Vi var båda med vid varje intervju och använde oss av semistrukturerade intervjuer och hjälptes åt att ställa frågor och följdfrågor. Semistrukturerade intervjuer ger enligt Alvehus (2013) större

möjligheter för informanterna att påverka hur intervjun utformas och dess innehåll. I relation till studiens syfte var denna metod passande för att skapa öppna samtal med informanterna kring fenomenet som undersöktes och inte fastna i på förhand bestämda frågor. Det som utmärker en semistrukturerad intervju är att intervjuaren istället för på förhand bestämda frågor har bredare eller mer öppna frågor, en intervjuguide med de teman eller områden intervjuaren vill undersöka (Alvehus, 2013). Intervjuaren bör även enligt Alvehus (2013) vara: "[...] aktiv i sitt lyssnande och i att arbeta med följdfrågor" (Alvehus, 2013 s. 87). Vår intervjuguide utgick dels från tidigare forskning men även frågor vi ansåg centrala för studien. Alla intervjuer utgick från samma intervjuguide, oavsett om det var rektor, klasslärare eller fritidspedagog som intervjuades. Däremot såg ingen intervju likadan ut då följdfrågorna baserades på informanternas svar och utsagor om egna upplevelser av kommunikation och samverkan. Intervjuerna tog mellan 25 och 50 minuter. De spelades in med hjälp utav en diktafon för att sedan transkriberas för analys.

Rent analytiskt har vi gått tillväga på följande vis. Utifrån inspelningarna från de semistrukturerade intervjuerna transkriberades ljudfilerna. Efter noggrann studering av materialet delades intervjuernas innehåll in i olika kategorier som sedan kom att bli underkategorier för analysen. Citat valdes ut som berörde syftet med denna studie.

För att analysen skulle bli mer hanterbar skrevs citaten som kom att användas om till skriftspråk, utan att avvika från innehållet i intervjuerna. Alvehus (2013) nämner att omskrivning av citat till skriftspråk kan vara gynnsamt för vissa former av analyser och i fallet med denna studie bedömde vi att detta gjorde analysen av empirin mer hanterbar. Citaten analyserades sedan med hjälp av de begreppsapparater som lyftes under uppsatsens föregående del om teoretiskt perspektiv.

5.4 Etiska överväganden:

Med valet av en kvalitativ metod ställs vissa krav på studien, vi har i enlighet med riktlinjerna från Vetenskapliga Rådet (u.å.) gjort några etiska överväganden i vår studie. Alla informanter informerades om studiens syfte och innehåll på förhand enligt informationskravet i Vetenskapliga Rådets (u.å.) rekommendationer och vi skickade även ut vår intervjuguide till informanterna på förhand. I enlighet med samtyckeskravet i Vetenskapliga rådets (u.å.) riktlinjer delgavs informanterna sina rättigheter i studien. Informanterna fick information om att studien var frivillig och att de när som helst kunde välja att avsluta sitt deltagande i studien, samt att de hade rätt att välja att ta bort eventuella delar de inte önskade ha med i sina intervjuer.

Vi försäkrade även våra informanter om att alla uppgifter som skulle kunna användas för att identifiera enskilda personer ändras enligt konfidentialitetskravet i Vetenskapliga Rådets (u.å) rekommendationer. I enlighet med nyttjandekravet garanterade vi informanterna att materialet endast skulle användas för den aktuella studien och förstöras efter vårt examensarbete var godkänt. Vidare informerades informanterna om att de enda som hade tillgång till materialet var undertecknade, med undantag för examinerator som kunde kräva ut materialet vid examination. Samtyckesblanketter som informerade om detta delades ut till alla informanter och efter dessa skrivits på och godkänts lämnades dessa till vår handledare för förvaring.

6 Resultat och analys

6.1 Resultat av intervjuer

Under denna del presenterar vi resultatet från de kvalitativa intervjuer som genomförts och analyserar dessa utifrån den begreppsapparat och det teoretiska ramverk som beskrivs i del 4. Vi lyfter hur våra informanter uttrycker sina uppfattningar av kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget samt de hinder och möjligheter som kan uppstå. Citaten som används i följande del är omskrivna för att anpassas till skriftspråk, dock kvarstår innehåll och innebörd i citaten enligt informanternas utsagor.

6.1.1 Uppfattning av kommunikation och samverkan

Lärare 1 berättar att hen upplever att en fungerande kommunikation mellan lärare och personal i fritidshemmet är viktig eftersom det är samma elevgrupp i skolan som går på fritidshemmet. Vidare berättar hen att kommunikationen i hens arbetslag fungerar eftersom varje fritidspedagog är knuten till en klass under skoltid och är med under arbetet i skolan vilket medför att de sedan kan ta detta med sig till fritidshemmet och bygga vidare på arbetet som sker i skolan med andra arbetsformer. Lärare 1 berättar att de i arbetslaget har 30 minuter i veckan för gemensam planering och att detta omöjliggör större projekt. Även om lärare 1 anser att kommunikationen fungerar i dagsläget berättar hen att den skulle kunna bli bättre och uttrycker sig på följande vis:

”Jag tycker den [kommunikationen] fungerar bra men det är klart man skulle kunna fördjupa sig i det om man vill bli riktigt bra på det men vi har många uppgifter i skolans värld, både vi och fritidspedagogerna och det är väl lite ont om tid ibland för det är så många andra saker som ska få plats”.

Med utgångspunkt i fältbegreppet går det att tolka att kommunikation och samverkan är två av många delar som innefattas skolans värld, fältet och lärare 1 verkar uppleva att uppgifterna som ryms inom fältet är fler än vad som möjliggörs av tiden hen och övriga aktörer inom fältet har att arbeta med.

Under intervjun med lärare 2 berättade hen om sina grundtankar kring hur kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget bör se ut. Lärare 2 berättar att hen anser att övergången mellan skola och fritidshem ska vara lätt, helst inte märkbar för eleverna och att verksamheterna ska fungera som en förlängd arm till varandra. Vidare lyfter hen förmågor som

social kompetens och samarbete som är viktigt för båda verksamheterna men att förutsättningarna för att träna dessa är bättre på fritidshemmet än i skolan. Under intervjuens gång gjorde lärare 2 många jämförelser med hur arbetet såg ut för cirka 15 år sedan. Lärare 2 jämför kommunikation och samverkan på hans skola i dagsläget med för cirka 15 år sedan och uttrycker sig på följande vis:

Vi hade mycket mer samarbete med fritids förr i tiden än vad vi har idag, idag tycker jag det är obefintligt. [...] Förr satt vi i arbetslaget med en fritidspedagog och då kunde man planera och då fick ju fritidspedagogen möjligheten att föra in fritidsverksamheten i det vi gör.

Lärare 2 menar här att hen inte upplever något samarbete med fritidshemspersonalen idag och lyfter att samarbetet fungerade mycket bättre för 15 år sedan när de arbetade i arbetslag på ett annat sätt. Vidare berättar lärare 2 att den samverkan som fanns för 15 år sedan fungerade eftersom fritidspedagogerna arbetade i skolan och kom med andra infallsvinklar och arbetsformer. Utifrån habitusbegreppet är en rimlig tolkning att de erfarenheter lärare 2 bär med sig från en tid när hen upplevde fungerande kommunikation och samverkan formar hans uppfattning av fenomenet i dagsläget. Detta kopplar vi till Broadys tolkning av habitusbegreppet där han menar att en individs eller grupps habitus utgörs av tidigare erfarenheter och upplevelser som präglar deras sätt att tänka i sociala sammanhang (Broady, 2008).

Fritidspedagog 2 lyfter under intervjun sina tankar om vad god kommunikation mellan lärare och hen som fritidspedagog innebär och berättar att det viktigaste är att man kan lyssna på varandra, ge och ta konstruktiv kritik och våga prova nya idéer för att sedan utvärdera och diskutera tillsammans. Fritidspedagog 2 tillägger att ett utbyte av erfarenheter är viktigt för att man som kollegor ska kunna utvecklas tillsammans och ha en fungerande samverkan. Vidare berättar fritidspedagog 2 att detta är något som inte kommer av sig själv utan kräver arbete och uttrycker: -”det tar ett tag att känna in att man är på samma våglängd och har samma tank”. Fritidspedagog 2 uttrycker att detta är ett pågående arbete då hen är relativt ny på arbetsplatsen men att arbetet försvåras av faktorer som bristande tid för gemensam planering. Hen är enig med lärare 2 i sin uppfattning om att kommunikation och samverkan på skolan de båda arbetar på brister och uttrycker sig på följande vis:

Vi har ingen planering tillsammans och det behöver man för att kunna göra ett riktigt övergripande samarbete. [...] dels för att vår fritidshemsverksamhet ska

komplettera skolan och för att vi måste veta om man jobbar med ett tema eller inom ett visst ämne. Det är ju mycket lättare att vara förberedd på aktiviteter om man vet vad de har lagt fokus på just nu.

Fritidspedagog 2 och lärare 2 är eniga om att de saknar en fungerande samverkan och kommunikation. Fritidspedagog 2 verkar se de aktiviteter hen planerar på fritidshemmet som en möjlighet att komplettera skolan genom andra arbetssätt för att arbeta för det gemensamma uppdraget men att bristen på tid för planering tillsammans och bristande kommunikation och samverkan med lärarna förhindrar detta.

Rektor 2 beskriver samverkan på hans skola idag som bristande och berättar att planeringsmöten sker uppdelat, lärarna har ett planeringsmöte på måndagar och fritidshemspersonalen har ett planeringsmöte efter lärarna avslutat sitt, rektor närvarar på båda möten. Hen utvecklar och berättar att detta inte genererar några möjligheter för en fungerande samverkan och att lösningen är en organisatorisk fråga. Rektor 2 uttrycker en tanke om att splittra de befintliga arbetslagen och istället göra nya arbetslag utifrån årskurser, exempelvis förskoleklass och årskurs 1, årskurs 2-3 med både fritidshemspersonal och lärare i varje arbetslag. Hen lyfter samverkansuppdraget och vikten av en fungerande samverkan och uttrycker sig på följande vis:

Dels så är det reglerat i läroplanen att man ska samverka och det går ju inte att ha en bra övergång eller få den röda tråden om man inte samverkar. [...] Jag tror att det behövs en omorganisation helt enkelt, där man organiserar arbetslagen kring en elevgrupp som också är på fritids. Sen är det superviktigt att jag som rektor satsar resurser på både skola och fritids och det kan man ju göra om man samordnar dom.

Rektor 2 verkar uppfatta en brist på samverkan och kommunikation mellan de olika aktörerna i skola och fritidshem i dagsläget. Rektor 2 uttrycker även ett hinder, att lärarna är låsta till sin verksamhet under skoltid och fritidspedagoger är låsta till sin verksamhet under eftermiddagar vilket rektor 2 menar skapar en svårighet i att hitta tid för planering tillsammans. Utifrån begreppet fält går det att förstå relationen mellan doxa eller den antagna ordningen inom fältet, i detta fall arbetsplatsen och den omorganisation som rektor 2 menar krävs för en förändring. Doxa kan ses som den antagna ordningen inom fältet och Carlhed (2011) menar att det är utifrån denna ordning våra handlingar får mening. Handlingen, att göra en omorganisation och bygga upp arbetslagen kring en elevgrupp som är både i skolan och i fritidshemmet tolkar vi som en grundläggande handling i syfte att arbeta för det gemensamma uppdraget och åtgärda problemet

i fråga, bristen på gemensam planeringstid. Rektor 2 uttrycker vidare att möjligheterna att genomföra handlingar som denna beror till stor del på faktorer som ekonomiska nedskärningar. Det verkar rimligt att tolka att rektor 2 uppfattar möjligheten att frigöra personal från fritidshemmets verksamhet för planering som omöjlig på grund av personalbrist och hans tankar om en omorganisation verkar vara ett försök till att komma runt detta hinder.

6.1.2 Helhetsperspektiv på lärande

Rektor 1 berättar om grunden för hela utbildningssystemet som innefattar både skola och fritidshem, att bidra till elevernas hela utveckling, bidra till en lärandekultur och social utveckling. Hen fortsätter och menar att värdegrunden spelar en stor roll i detta arbete, hen upplever att fritidshemspersonalen jobbar mer med värdegrunden men att det även åligger grundskolelärarna att arbeta med värdegrunden i sin undervisning som en del av det gemensamma uppdraget. Rektor 1 utvecklar och menar att en uppdelning av arbetet mellan fritidshemspersonal och lärare kan vara bra för att skapa bättre förutsättningar för lärande. Hen poängterar dock att detta inte på något sätt innebär att lärarna ska frånsäga sig värdegrundsarbetet då det är en avgörande del för att skapa en helhet i elevernas utveckling och lärande. Rektor 1 talar om att stärka lärandekulturen hos eleverna och synliggöra lärandet för eleverna, om det är lärande i matematik eller i någon fritidshemsaktivitet är oväsentligt, hen menar att det handlar om att göra eleverna medvetna om att det sker ett lärande. Rektor 1 talar om uppdelning av arbetet under skoltid och uttrycker sig på följande vis:

Jag tänker att det handlar om en samverkan, att man kan göra och ändå dela upp det, alltså i praktiken om vi tar matematik som ett exempel så kan läraren ha fokus på de teoretiska aspekterna och fritidspedagogen kan arbeta praktiskt med eleverna.

Utifrån begreppen kapital och fält verkar en rimlig tolkning vara att detta citat ämnar att synliggöra möjligheterna att skapa en helhet i elevernas lärande om man arbetar med både lärare och fritidspedagog i elevgruppen under skoltid. Lärarens och fritidspedagogens kunskaper, kompetenser och erfarenheter tolkar vi som ett symboliskt kapital i relation till fältet som i detta fall är undervisningen av elever. En möjlig tolkning är att fältet tillskriver de båda professionernas symboliska kapital ett värde utifrån deras sammansatta förmåga att undervisa eleverna. Fritidspedagog 2 tar upp den sociala aspekten av det gemensamma uppdraget och uttrycker: -"Det jag tolkar som det allra viktigaste är det här med det sociala, just när man jobbar

med förskoleklassen att det allra viktigaste är en trygghet för barnen [...] för om du är det minsta orolig eller har ont i magen då kan du inte lära dig något, det går inte.” Det verkar rimligt att anta att fritidspedagog 2 syftar till att en trygg miljö är en avgörande del av helheten för elevernas lärande.

Lärare 2 lyfter att hen inte har någon fritidspedagog kopplad till sin klass under skoltid och att det är något hen tror hade skapat bättre förutsättningar för lärande. Hen uttrycker sig på följande vis:

Egentligen skulle jag vilja ha en fritidspedagog i varje årskurs som följde elevgruppen från förskoleklass, då hade gruppen haft en trygghet med sig upp när de får ny lärare i årskurs 1. [...] Jag ska inte säga att fritids ska vara som skolan men egentligen ska man inte märka övergången.

Lärare 2 tycks vara enig med fritidspedagog 2 om att tryggheten spelar en stor roll för helheten i elevernas lärande. Utifrån begreppen fält och kapital verkar en rimligt tolkning vara att relationerna till eleverna som fritidspedagogen bär med sig från tidigare arbete med elevgruppen till den nya årskursen som en form av symboliskt kapital som tillskrivs sitt värde genom att de skapar en trygghet i elevgruppen vilket enligt lärare 2 och fritidspedagog 2 verkar vara en förutsättning för lärande. Fritidspedagog 1 berättar om de sociala aspekterna av uppdraget och säger -”det sociala samspelet och den delen av uppdraget har alltid legat mig varmt om hjärtat, du kan inte älska alla men du ska kunna vara i samma rum som andra människor för att fungera i samhället.” En möjlig tolkning av detta är att fritidspedagog 1 uppfattar den sociala delen av uppdraget som viktig för att eleverna ska kunna fungera i samhället efter skolgången. Utifrån begreppet kapital är det rimligt att tolka de sociala förmågor som innefattas i det sociala uppdraget fritidspedagog 1 syftar till som ett slags kulturellt kapital som får sitt värde av samhällets syn på vad som är eftersträvansvärt och således verkar ses som den viktigaste delen i arbetet för en helhet i elevernas lärande för både lärare 2 och fritidspedagog 1 och 2.

6.1.3 Upplevda hinder och möjligheter

Lärare 1 lyfter möjligheterna hen upplever med att arbeta med en fritidspedagog i klassrummet, hen menar att detta möjliggör en fungerande kommunikation även om tiden för gemensam planering brister. Då fritidspedagogen är med under skoltiden kan hen ta med sig det eleverna gör under skoldagen in i fritidshemmets verksamhet och utforma aktiviteter och

lärandesituationer i fritidshemmet. Att ha en fritidspedagog i klassrummet under skoltid menar lärare 1 även underlättar för att skapa trygghet för eleverna då fritidspedagogen är väl insatt i vad eleverna arbetar med och kan vara behjälplig om hen som lärare exempelvis skulle vara sjuk och vikarie skulle vara sätts in. Lärare 1 lyfter ett hinder med brist på gemensam planeringstid och uttrycker sig på följande vis:

Vi har ju haft 50 minuter i årskurs 2 att planera tillsammans allihopa, i år har vi fått 30 minuter för den ramlade bort, vi hade ingen avlösning åt oss. Detta förhindrar större projekt som överskrider verksamheterna.

Utifrån detta citat verkar lärare 1 uppleva en stor brist i tiden för planering tillsammans med fritidspedagogerna och lärare 1 uttrycker att detta leder till minskade möjligheter att göra större verksamhetsöverskridande projekt. Vidare uttrycker lärare 1 att samverkan fungerar men ”det skulle fungera ännu bättre om vi hade tillräckligt med planeringstid.” Lärare 2 berättar att arbetslagen på hans skola består av skilda arbetslag för lärare och fritidshemspersonal och att dessa arbetslag har skilda planeringar. Lärare 2 menar att de olika arbetslagen inte får reda på vad som tas upp under varandras planeringar och uttrycker –”på en arbetsplatsträff, där förs det ju protokoll men där är vi ju alla så egentligen hade det varit av större vikt att ha någon som förde anteckningar under arbetslagens möten så att man hade kunna gå in och läsa på Driven eller något sånt där.” Det verkar rimligt att anta att lärare 1 upplever en bristande kommunikation utöver den som sker i klassrummet mellan hen och fritidspedagogen hen arbetar med och att detta påverkar samverkan mellan arbetslagen.

Fritidspedagog 1 lyfter möjligheten att arbeta med att bygga relationer till eleverna under skoltid när hen är knuten till en klass, hen berättar att hen har några lektioner i veckan där hen undervisar i halvklass med fritidspedagogik. De relationer hen bygger under skoltiden underlättar arbetet i fritidshemmet då det är samma elevgrupp hen arbetar med i båda verksamheter. Fritidspedagog 1 berättar att hen upplever att föra in fritidspedagogik i undervisningen under skoldagen bidrar till att skapa en helhet i lärandet då hen och grundskoleläraren har olika strategier och elever lär sig på olika sätt. Vidare lyfter fritidspedagog 1 en möjlighet med gemensamma planeringar och uttrycker sig såhär:

Vi har en stående punkt och det är elevärenden. Det är viktigt att alla [pedagoger och lärare] får veta och samtidigt som det ofta lyfts problem kring elever är det viktigt att alla [pedagoger och lärare] får vet när det sker en utveckling. Detta är a och o, pratar vi inte med varandra fallerar arbetslaget.

En möjlig tolkning av detta citat är att fritidspedagog 1 upplever en möjlighet med denna punkt på planeringen då det leder till att alla pedagoger och lärare som arbetar med elevgruppen i fråga är informerade gällande elevärenden. Vidare uttrycker fritidspedagog 1 att detta leder till att de kan arbeta med ett gemensamt förhållningssätt och vi tolkar det som att hen upplever att detta skapar till en tryggare miljö för eleverna. Utifrån de sociologiska begreppen går det att tolka arbetsplatsen och mötet med eleverna som det sociala fältet och tiden för planering som en form av kapital, en tillgång som eftersträvas av aktörerna inom det sociala fältet.

7 Diskussion

I denna del diskuterar vi resultatet från vår studie i relation till tidigare forskning, studiens frågeställningar och syfte. Därefter diskuterar vi vår metod och vårt tillvägagångssätt, studiens relevans för yrket och avslutningsvis ger vi förslag till framtida forskning.

7.1 Resultatdiskussion

Utifrån resultatet och analysen i denna studie anser vi att övervägande del av examensarbetets frågeställningar har besvarats. Syftet med detta examensarbete var att undersöka hur de olika aktörerna i skola och fritidshem uppfattar kommunikation och samverkan kring sitt gemensamma uppdrag. I relation till denna studies första frågeställning uppfattar vi likheter och skillnader i hur de olika aktörerna verkar tolka det gemensamma uppdraget. Samtliga informanter verkar vara överens om att det gemensamma uppdraget grundar sig i att skapa en helhet för elevernas lärande och att kommunikation och samverkan mellan de olika aktörerna i skola och fritidshem är en förutsättning för detta. Resultatet tyder på att fritidspedagogerna i vår studie verkar tolka de sociala aspekterna av det gemensamma uppdraget som den viktigaste delen av deras arbete för att kunna komplettera skolan och vi uppfattar det som att de upplever att en trygg miljö är en förutsättning för att lärande ska kunna ske. Haglund (2009) menar att det i såväl svenska fritidshem som amerikanska after-school programs har skett en övergång från en omsorgsdiskurs till en kunskapsdiskurs där social kompetens betonas mer (Haglund, 2009 s. 28). Utifrån våra informanternas utsagor tolkar vi att denna övergång synliggörs i hur de verkar uppleva de sociala aspekterna i det gemensamma uppdragets värde för helheten i elevernas lärande. Vi uppfattar det som att lärarna i vår studie tolkar det gemensamma uppdraget som att aktörerna i de båda verksamheterna ska komplettera varandra för att skapa fler möjligheter för lärande genom olika arbetsätt och att lärarna upplever att detta bidrar till en helhet i elevernas lärande. I enlighet med resultatet från Perselli och Hörnell (2019) studie uppfattar vi det som att även våra informanter upplever samverkan som en förutsättning för att aktörerna i skola och fritidshem skall kunna komplettera varandra och skapa en helhet för elevernas lärande och arbeta för det gemensamma uppdraget. Enligt våra informanternas utsagor uppfattar vi likheter i rektorernas tolkning av det gemensamma uppdraget. Vi uppfattar det som att rektor 1 verkar tolka det gemensamma uppdraget som att stärka en lärandekultur hos eleverna, genom en röd tråd i undervisningen i de båda verksamheterna och att en fungerande kommunikation och samverkan mellan fritidshemspersonal och lärare är en förutsättning för

detta. Utifrån resultatet verkar det rimligt att anta att rektor 2 är överens med rektor 1 då hen talar om en bra övergång mellan fritidshem och skola och en genomgående röd tråd som kopplar samman de båda verksamheterna för att skapa en helhet i elevernas lärande.

I relation till denna studies andra frågeställning uppfattar vi utifrån vårt insamlade empiriska material att samtliga informanter var överens om att en fungerande kommunikation är en förutsättning för en lyckad samverkan mellan de olika aktörerna i skola och fritidshem. Utifrån informanternas utsagor uppfattar vi en skillnad i hur kommunikationen och samverkan upplevs, på skola 1 verkar informanterna uppfatta att kommunikation och samverkan fungerar trots upplevelser av hinder medan informanterna på skola 2 verkar uppleva kommunikation och samverkan kring sitt gemensamma uppdrag som obefintlig. Resultatet påvisar upplevelser av hinder för kommunikation och samverkan i form utav brist på planeringstid, personalbrist till följd av ekonomiska nedskärningar. Vi uppfattar att informanterna på de båda skolorna likt resultatet i Granström och Landers (2000) studie verkar uppleva en bristande kommunikation och samverkan oftare än en väl fungerande. Även om resultatet påvisar upplevelser av en till viss del fungerande kommunikation och samverkan på skola 1 uppmärksammar vi att informanterna verkar se behov och utrymme för förbättring i kommunikationen och samverkan kring sitt gemensamma uppdrag.

I relation till denna studies tredje frågeställning tyder resultatet på upplevelser av hinder i form av bristande tid för planering tillsammans, personalbrist och ekonomiska nedskärningar. I enlighet med Perselli och Hörnell (2019) verkar våra informanter uppleva tillräcklig planeringstid tillsammans som en förutsättning för att kommunikation och samverkan mellan de olika aktörerna i skola och fritidshem ska fungera. Enligt våra informanternas utsagor verkar det rimligt att tolka att informanterna på skola 1 verkar ha en fungerande samverkan men ser utrymme för förbättring medan informanterna på skola 2 verkar uppleva att samverkan mellan fritidshemspersonal och lärare är obefintlig. Vi uppfattar att bristande tid för planering verkar vara ett av de största hindren för kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget. Tiden för planering tillsammans påverkas av att lärarna är låsta till elevgruppen under skoltid och fritidshemspersonalen är låsta till elevgruppen under fritidshemstid vilket resulterar i ett försvårat arbete att hitta tid för planering tillsammans. I resultatdelen nämner rektor 2 en tanke om en omorganisation där man gör om arbetslagen utifrån en elevgrupp som är både i skolan och i fritidshemmet och att arbetslaget utgörs av både lärare och fritidshemspersonal samt att deras planeringsmöten respekteras och inte prioriteras bort. Detta anser vi vara en möjlig lösning som skulle underlätta arbetet och skulle kunna skapa en

fungerande kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget, att skapa en helhet för elevernas lärande.

7.2 Metoddiskussion

I denna studie har vi använt oss av en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer där vi samlat empiri från totalt sex informanter från två olika skolor i olika kommuner i södra Sverige. Med detta i åtanke är vår empiri både begränsad och inte generaliserbar. I vår studie begränsas resultatet till informanternas utsagor och tolkningar av sina upplevelser. En möjlighet hade varit att komplettera de kvalitativa intervjuerna med exempelvis enkäter för att göra en vad Alvehus (2013) kallar triangulering för att skapa en bredare bild av hur de olika aktörerna i skola och fritidshem upplever kommunikationen och samverkan kring det gemensamma uppdraget. Vårt urval hade kunnat breddas för att ge en tydligare bild av fenomenet över ett större geografiskt område. Eftersom vårt urval är begränsat till två skolor i olika kommuner kan resultatet inte säga mycket om hur fenomenet upplevs generellt. Det kan dock påvisa hur det kan upplevas och vi anser att vårt urval har varit ändamålsenligt för studiens syfte och omfattning. En möjlighet hade även varit att använda oss utav observationer för att komplettera de kvalitativa intervjuerna för att skapa en tydligare bild av hur kommunikation och samverkan fungerar i praktiken på skolorna som deltagit i undersökningen. Detta hade gjort studien mer omfattande och krävt ett bredare syfte än att undersöka hur de olika aktörerna i skola och fritidshem uppfattar kommunikation och samverkan kring det gemensamma uppdraget. Således är denna studie begränsad till de informanter och skolor som deltagit i studien.

7.3 Studiens relevans för yrket

Denna studies relevans för det framtida yrket är att synliggöra vikten av kommunikation och samverkan för att skapa en helhet för elevernas lärande. Vi anser att studiens resultat visar på hur det gemensamma uppdraget kan tolkas och att kommunikation och samverkan kring uppdraget spelar en viktig roll för hur uppdraget uppnås. Studien lyfter perspektiv från aktörer i olika yrkesroller och kan således ge en inblick i hur de olika aktörerna kan tolka uppdraget i relation till sin yrkesroll. Vi anser att studien är relevant för att ge en inblick i vad det gemensamma uppdraget innebär och vad som kan upplevas som hinder och möjligheter i kommunikationen och samverkan kring detta.

7.4 Förslag till framtida forskning

Vi upplever att övervägande del av forskningen inom området för fritidshem görs utifrån ett pedagogperspektiv, och vi skulle tycka det vore intressant att se hur en studie som behandlar det gemensamma uppdraget hade sett ut ur ett elevperspektiv. Då vi upplever att området är relativt outforskat hade vi velat se vidare studier som behandlar liknande fenomen som vi undersökt i denna studie utifrån andra teoretiska utgångspunkter och metoder, med större urval för att se om resultatet hade blivit annorlunda. Vi hade även velat se studier som synliggjorde elevernas upplevelse av lärande och hur de hade önskat att man arbetade med det gemensamma uppdraget i fritidshem och skola.

8 Källförteckning

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod*. Stockholm: Liber.

Andersson, Birgit (2013). *Nya fritidspedagoger - i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*. Diss. Umeå: Umeå universitet, 2013

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-65021>

Brinkkjær, Ulf & Høyen, Marianne (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.

Broady, Donald (2008). En illa vald titel. Noteringar till 2008 års utgåva på svenska av Pierre Bourdieu och Jean-Claude Passeron, Reproduktion. I: *Pedagogisk Forskning i Sverige Vol. 3 2013*, s. 176-192. Tillgänglig på Internet:

<https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/download/996/847>

Carlhed, Carina (2011). Fält, habitus och kapital som kompletterande redskap i professionsforskning. *Socialvetenskaplig tidskrift Vol. 4. 2011*, s. 283-300. Umeå: Förbundet för forskning i socialt arbete (FORSA).

Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.

Granström, Kjell & Lander, Rolf (2000). Samverkan och planering – två indikationer på skolans styrningskultur. I: *Utbildning & Demokrati, Vol. 9 nr. 2* (2000) s. 75-85. Tillgänglig på Internet: <https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/forskning/forskningsmiljoer/hs/humus/utbildning-och-demokrati/2000/nr-2/granstrom--lander---samverkan-och-planering.-tva-indikatorer-pa-skolans-styrningskultur.pdf>

Haglund, Björn (2009). Fritid som diskurs och innehåll: En problematisering av verksamheten vid afterschool programs och fritidshem. *Pedagogisk Forskning I Sverige, Vol. 14*, 2009. sid. 22–44. Tillgänglig på internet: <https://gup.ub.gu.se/publication/96233>

Halvorsen, Knut (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Ludvigsson, Ann (2009). *Samproducerat ledarskap – hur rektorer och lärare formar ledarskap i skolans vardagsarbete*. Diss. Jönköpings universitet, 2009. Tillgänglig på Internet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:236777/FULLTEXT01.pdf?fbclid=IwAR2UiCuK9TaPfa-zwrpCk6wu5vZqQZMjn3W8-ykBVdFUyHtWh54nVbdjxiU>

Nolan, Andrea & Molla, Tebeje (2018). Teacher professional learning as a social practice: an Australian case. I: *International Studies in Sociology of Education Vol. 27 (4) 2018*, s. 352-374. Tillgänglig på Internet: <https://www.tandfonline.com.proxy.mau.se/doi/full/10.1080/09620214.2017.1321968>

Perselli, A.-K., & Hörnell, A. (2019). Fritidspedagogers förståelse av det kompletterande uppdraget. *Barn*, Vol. 37 sid. 63–79. Tillgänglig på internet: <https://www.ntnu.no/ojs/index.php/BARN/article/view/3007>

Skolinspektionen (2018). Årsrapport 2017 – Strategier för kvalitet och helhet i utbildningen. [Elektronisk resurs]. (2018). Skolinspektionen. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Rapport-till-regeringen/Arsrapport/arsrapport-2017/>

Skolverket (2019). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2019. Sjätte upplagan (2019). [Stockholm]: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2019/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet-reviderad-2019>

Vetenskapsrådet (u.å) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

9 Bilaga 1

9.1 Intervjuguide

Inledning och presentation

Vi är två lärarstudenter vid namn Pierre Svensson och Pontus Eriksson, vi studerar just nu vår sista termin på utbildningen och håller på med vårt examensarbete. Vår studie fokuserar på att undersöka kommunikationen mellan personal i olika yrkesroller på skolor, samt undersöka hur tolkningen av fritidshemmets uppdrag skiljer sig mellan personal i olika yrkesroller på två olika skolor. Intervjuerna kommer att fokusera på era upplevelser av kommunikationen på er arbetsplats samt hur ni tolkar fritidshemmets uppdrag och era egna erfarenheter. Studien utgår från Lgr 11 och formuleringen av fritidshemmets syfte och uppdrag, under intervjuerna kommer detta att lyftas och vi intresserar oss för era individuella tolkningar av dessa formuleringar. Alla intervjuer spelas in med hjälp av diktafon, inga privata mobiltelefoner kommer att användas i studien.

Allt insamlat material kommer att anonymiseras, alla namn kommer att ändras, materialet kommer endast att användas för den aktuella studien och efter vårt examensarbete är godkänt förstörs allt material. Ni har som informanter rätt att avbryta ert deltagande i studien närhelst ni önskar och ni kan välja att inte svara på frågor ni inte anser vara relevanta eller obekväma att svara på. Ni kan när som helst efter intervjun är avslutad kontakta oss om ni vill tillägga något eller har något citat ni inte vill ha med i eran intervju.

Intervjuerna kommer ta ca. en timme.

Presentation av informanter

- Hur länge har du varit på din nuvarande arbetsplats?
- Vilken utbildning har du?
- Hur kommer det sig att du valde att arbeta inom skolvärlden?

Introduktionsfrågor till ämnet

- Berätta om din skola i allmänhet.
- Hur tolkar du fritidshemmets uppdrag, formulerat i Lgr 11?
- Vad anser du vara fritidshemspersonalens roll i skolans verksamhet?

Övergångsfrågor till studien

- Hur ser du på vikten av samverkan mellan personal i fritidshemsverksamheten och lärare i skolans verksamhet?
- Vad kännetecknar enligt dig en god kommunikation mellan personal i de båda verksamheterna?

Nyckelfrågor för studien

- Hur ser samverkan och kommunikation ut mellan lärare och fritidshemspersonal?
- Hur ser samverkan och kommunikation ut mellan rektor och fritidshemspersonal?
- Hur tolkar du det gemensamma uppdraget för skola och fritidshem?
- Hur ser du på kommunikationen och samverkan kring det gemensamma uppdraget?
- Upplever du någon skillnad mellan hur uppdraget för skolans respektive fritidshemmets verksamhet skrivs fram i läroplanen, och hur det ser ut i praktiken? Isåfall på vilket sätt?
- Ge exempel på vad en ideal kommunikation och samverkan innebär för arbete mellan fritidshemmets och skolans verksamhet. Hur kan man arbeta för att uppnå detta?

Avslutning

- Påminn när intervjun börjar närma sitt slut, exempel när det är två frågor kvar.
- Är där något du skulle vilja tillägga som inte talats så mycket om under intervjun?
- Skulle du vilja sammanfatta intervjun kort?
- Har vi förstått dig rätt om detta... (fråga vid oklarheter)
- Känner du att det är något i intervjun som du önskar att vi inte har med i studien?

Vi vill bara påminna dig innan vi avslutar intervjun att du har möjligheten fram till en vecka innan vår deadline för inlämning, den 18/3 (alltså 11/3) att höra av dig om det är något du inte vill ha med i studien, du kan däremot närhelst du önskar avsluta ditt deltagande i studien och om så vore fallet förstörs allt material som har med ditt deltagande att göra.